Mustafa Kemal'in Çocukluğu ve Eğitim Hayatı

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur. · Mustafa Kemal'in kişilik gelişimi ve yetişmesinde rol oynayan şahsiyetlere değinilir.

HATIRLAYALIM

- Mustafa Kemal 1881'de Selânik'te Türkmen kökenli Zübeyde Hanım ve Ali Rıza Efendi'nin evladı olarak doğdu; çok uluslu Selânik ortamı onda hoşgörüyü, azınlık isyanları ise vatanseverlik ve millî bilinci geliştirdi.
- Eğitimine 1886'da annesinin isteğiyle geleneksel Mahalle Mektebinde başladı, kısa süre sonra babasının yönlendirmesiyle modern yöntemler uygulayan Şemsi Efendi Mektebine geçti.
- 1894'te kendi kararıyla sınavı kazanarak girdiği Selânik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Sabri Bey ona "Kemal" adını verdi; Fransızca öğretmeni Nakiyüddin Bey özgürlük ve demokrasi fikirlerini aşıladı.
- 1896'da Manastır Askerî İdadisinde Mehmet Tevfik Bey (tarih), Ömer Naci (edebiyat), Mehmet Asım Efendi (hitabet) ve Ali Fethi Bey (Fransız düşünürleri) gelişimine katkı sağladı; 1902'de Harp Okulundan teğmen, 11 Ocak 1905'te Harp Akademisinden kurmay yüzbaşı olarak mezun olup Şam 5. Ordu'ya atandı.

1 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki Manastır Askerî İdadisi bilgi kartlarından yararlanarak Mustafa Kemal'in düşünce dünyasını etkileyen şahsiyetlerin görevini ve kazandırdığı özelliği tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

Mehmet Tevfik Bey
Tarih öğretmeni · Tarih bilinci

Ömer Naci
Sınıf arkadaşı · Edebiyat ve şiir

Mehmet Asım Efendi
Öğretmeni · Hitabet sanatı

Ali Fethi (Okyar)
Arkadaşı · Fransız düşünürleri

Öncü Şahsiyet	Okuldaki Konumu	Mustafa Kemal'e Kazandırdığı Yön
Mehmet Tevfik Bey	Tarih öğretmeni	Tarih sevgisi ve derin bir tarih bilinci
Ömer Naci		
Mehmet Asım Efendi		
Ali Fethi (Okyar)		

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada Mustafa Kemal'in çocukluğunu geçirdiği Selânik şehrinin sosyal ve siyasi özellikleri özetlenmiştir. Buna göre Selânik'teki ortamın Mustafa Kemal üzerindeki etkileriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

Ticaret ve Ulaşım
İşlek liman ve demir yolu
Batı'daki yeniliklere açık

Çok Uluslu Yapı
Farklı etnik ve dinî gruplar
Hoşgörü ve fikirlere saygı

Azınlık İsyanları
Çete olayları ve göçler
Vatanseverlik ve millî bilinç

(A) Farklı inanç ve kültürlerin bir arada bulunması onda hoşgörü ve saygı anlayışını geliştirmiştir.

(B) İşlek liman ve demir yolu ağı sayesinde Avrupa'daki yenilikleri yakından takip edebilmiştir.

(C) Azınlık çetelerinin çıkardığı ayaklanmalar onda vatanseverlik ve millî bilinç uyandırmıştır.

(D) Şehirdeki bütün toplulukların uyum içinde yaşaması Osmanlı Devleti'nde dağılmanın durduğunu kanıtlamıştır.

3 EŞLEŞTİRME

Sol sütunda verilen Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü okulları sağ sütundaki ayırt edici özelliklerle eşleştiriniz.

1. Şemsi Efendi Mektebi
2. Selânik Askerî Rüştiyesi
3. Manastır Askerî İdadisi
4. İstanbul Harp Okulu

a) Teğmen rütbesiyle mezun olduğu yüksek askerî okul

b) Kemal adını aldığı ve matematik sevgisi kazandığı ortaokul

c) Tarih ve edebiyat bilincinin geliştiği lise öğrenimi

d) Modern eğitim araçlarıyla yenilikçi eğitim veren okul

4 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki aile ve eğitim panosuna göre doğru ifadelerin D, yanlış ifadelerin Y kutusunu işaretleyiniz.

Aile Ortamı ve İlköğrenim (1886)
• Uzlaşmacı ve demokratik aile tutumu
• Mahalle Mektebi → Şemsi Efendi Mektebi

Rüştiye ve Harp Akademisi (1894–1905)
• Nakiyüddin Bey: Özgürlük ve demokrasi
• 1905 Kurmay Yüzbaşı → Şam 5. Ordu

	D	Y
Okul seçiminin uzlaşmayla çözülmesi ailedeki demokratik ortamı gösterir.	☐	☐
Geleneksel ve modern okulların bir arada bulunması eğitim birliğini kanıtlar.	☐	☐
Yüzbaşı Nakiyüddin Bey, Mustafa Kemal'e Fransızca ve özgürlük sevgisi aşılamıştır.	☐	☐
Mustafa Kemal, Harp Akademisinden sonra ilk görev yeri olarak Şam'a atanmıştır.	☐	☐

5 KISA CEVAP

Görseldeki anı kartında Mustafa Kemal'in İstanbul Harp Okulu ve Harp Akademisi yıllarında ülke sorunlarını anlatmak için arkadaşlarını bir araya getirip el yazması okul gazetesi çıkardığı belirtilmiştir. Bu faaliyet onun hangi kişilik özelliklerini kanıtlar?

İstanbul Harp Okulu ve Harp Akademisi Yılları (1899–1905)
Faaliyet: Ülke sorunlarına dikkat çekmek için arkadaşlarını örgütleyip el yazması okul gazetesi çıkardı.
Kanıtladığı Kişilik Özellikleri: Liderlik · Teşkilatçılık (Örgütleyicilik) · Vatanseverlik

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerde boş bırakılan yerleri kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

Sofya | Makbule | Şam | Türkmen | kurmay | idadi

1. Mustafa Kemal'in anne ve baba soyu Anadolu'dan Rumeli'ye yerleşmiş köklü _____ ailelerine dayanır.
2. Mustafa Kemal'in beş kardeşinden dördü küçük yaşta vefat etmiş, yalnız kız kardeşi _____ Hanım yaşamıştır.
3. Osmanlı eğitim sisteminde ortaokul kademesine rüştiye, lise kademesine ise _____ adı verilirdi.
4. Mustafa Kemal 11 Ocak 1905'te _____ yüzbaşı rütbesiyle İstanbul Harp Akademisinden mezun olmuştur.
5. Mustafa Kemal'in mezuniyet sonrası atandığı ilk askerî görev yeri _____'daki 5. Ordu'dur.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki eşleştirme kartlarında Mustafa Kemal'in öğrencilik yıllarındaki bazı davranışları ve bunların yansıttığı kişilik özellikleri verilmiştir. Buna göre numaralı kartların hangisinde kişilik özelliği çıkarımı hatalıdır?

1. Kart · Zorlukta Okuma	2. Kart · Askerlik Sınavı	3. Kart · Edebiyat ve Dil	4. Kart · Okul Gazetesi
→ Azimli ve kararlı olma	→ İdealist ve öz güvenli	→ Çok yönlü kişilik	→ Siyasete duyarsızlık (!)

(A) 1. Kart: Babasının vefatı ve maddi güçlüklere rağmen eğitimini sürdürmesi → Azimli ve kararlı olması

(B) 2. Kart: Kendi kararıyla askerî rüştiye sınavına girip kazanması → İdealist ve öz güvenli olması

(C) 3. Kart: Tarih, edebiyat, hitabet ve yabancı dille yakından ilgilenmesi → Çok yönlü olması

(D) 4. Kart: İstanbul'da ülke sorunları için arkadaşlarıyla okul gazetesi çıkarması → Ülke siyasetine duyarsız kalması

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle Selânik Askerî Rüştiyesindeki matematik öğretmeninin Mustafa'ya verdiği ve "olgunluk" anlamına gelen adı bulunuz.

Ali Rıza Efendi'nin Selânik Evkaf Dairesinde yaptığı ilk memurluk görevi: ___ □□□□□

Manastır'da Ömer Naci sayesinde ilgi duyduğu yazı ve şiir sanatı: ___ □□□□□□□□

Mustafa Kemal'in lise (idadi) öğrenimini gördüğü Makedonya şehri: ___ □□□□□□□□

Ali Rıza Efendi'nin gönüllü subaylık yaptığı birlik: ___-i Millîye □□□□□□

1881 yılında Mustafa Kemal'in dünyaya geldiği liman şehri: ___ □□□□□□□

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 SIRALAMA

Görseldeki eğitim zaman şeridinden yararlanarak Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü kurumları kronolojik sıraya göre 1'den 5'e kadar numaralandırınız.

1886 · İlkokul	1894 · Ortaokul	1896 · Lise	1899 · Yüksek	1902–1905
Mahalle · Şemsi Ef.	Askerî Rüştiye	Manastır İdadisi	İstanbul Harp Ok.	Harp Akademisi

☐ Mahalle Mektebi ve modern Şemsi Efendi Mektebi (1886)

☐ Teğmen olarak bitirdiği İstanbul Harp Okulu (1899–1902)

☐ Yatılı okuduğu Manastır Askerî İdadisi (1896–1899)

☐ Sınavı kazanarak geçtiği Selânik Askerî Rüştiyesi (1894)

☐ Kurmay yüzbaşı çıktığı İstanbul Harp Akademisi (1902–1905)

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki öğretmen onur tablosunda Mustafa Kemal'in üç farklı okuldaki öğretmenleri ve katkıları yer almaktadır. Tabloda K, L ve M harfleriyle boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

K Öğretmeni (Rüştiye)	L Öğretmeni (İdadi)	M Öğretmeni (Akademi)
Matematik dersinde "Kemal" adını verdi	"Bana yeni ufuk açtı" Tarih bilinci kazandırdı	Harp Akademisinde Taktik ve strateji öğretti

(A) K: Mustafa Sabri Bey — L: Mehmet Tevfik Bey — M: Yarbay Nuri Bey

(B) K: Mehmet Asım Efendi — L: Mustafa Sabri Bey — M: Nakiyüddin Bey

(C) K: Yarbay Nuri Bey — L: Yüzbaşı Naci Bey — M: Mehmet Tevfik Bey

(D) K: Nakiyüddin Bey — L: Yarbay Nuri Bey — M: Mustafa Sabri Bey

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Babası Ali Rıza Efendi, küçük Mustafa'ya "Adam olmak için okumak, öğrenmek şarttır. Başka çare yoktur." öğüdünü vermiş ve onun yeni usul eğitim veren Şemsi Efendi Mektebinde okumasını sağlamıştır. Bu bilgiye dayanarak Ali Rıza Efendi hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşılır?

(A) Çağdaş düşünceli, bilime ve yenilikçi eğitime önem veren aydın bir kişiliğe sahip olduğuna

(B) Oğlunun yalnızca geleneksel yöntemlerle mahalle mektebinde okumasını istediğine

(C) Eğitim hayatının gereksiz olduğunu düşünerek Mustafa'yı küçük yaşta ticarete yönlendirdiğine

(D) Aile içi kararlarda eşinin düşüncelerine hiçbir şekilde söz hakkı tanımadığına

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki karşılaştırma kartında 19. yüzyıl sonunda Osmanlı Devleti'nde geleneksel eğitim veren Mahalle Mektebi ile modern eğitim uygulayan Şemsi Efendi Mektebinin aynı anda faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. Bu durumun Osmanlı eğitim sistemi açısından neyi kanıtladığını ve toplumda nasıl bir sonuç doğurduğunu açıklayınız.

Mahalle Mektebi (Geleneksel)	Şemsi Efendi Mektebi (Modern)
Klasik yöntemlerle eğitim verir; Zübeyde Hanım'ın isteğiyle başladı.	Yeni usul ders araçları ve bilimsel yöntem; Ali Rıza Efendi'nin isteğiyle tamamladı.